

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstva in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 97 • Maribor, sobota, dne 24. avgusta 1940 • Leto XV

Želje in načrti

Pri vprašanju reform, ki jih napovedujejo razni merodajni in nemerodajni faktorji, je glavno vprašanje, če bodo pravične in v soglasju vsaj z današnjo moralo. O reformah govore. Pravijo, da je treba gospodarstvo kontrolirati, organizirati in celo dirigirati. Tako govorijo. Glede gospodarstva imajo prav, da v 22. letih dejansko ni primerno napredovalo in da se je v vseh teh letih vršilo gospodarsko stagniranje. Gospodarstvo brez načrta in brez pravega sistema, ki bi bil služil splošnemu dvigu blagostanja v državi.

S tega stališča razumemo zahtevo po reformah, po nekem novem redu, ki naj popravi te napake preteklosti.

Ne razumemo pa, da se v to vprašanje vmešava delavstvo in delavske ustanove. Delavske organizacije, delavstvo in delavske socialne ustanove pač ne nosijo nobene krivde na napakah, ki jih država ni ob pravem času odpravila. Delavstvo ni motilo gospodarstva. Nešteto krat je opozarjalo na napake gospodarstva in opominjalo, toda brez uspeha. Krivda na delavstvu torej ni, če so potrebne gospodarske reforme, ali delavstvo ne more in ne sme nositi posledic teh napak z ozirom na svoje državljanske pravice in dolžnosti. Delavci so državljani in je povsem krivično, če nekateri trdijo in napovedujejo, da se mora svoboda delavstva omejiti, da se morajo dati delavske organizacije in ustanove pod kuratelo, čeprav niso ničesar zadržale na razmerah, ki jih imamo in ki jih nekateri hočejo popraviti z »reformami«. To bi se reklo nedolžnega obsojati in krizati. Gospodarstvo dobi svoje organizacijske forume, v katerih bo odločevalo, delavstvo pa bi moralo biti podrejeno in moralo bi molčati.

To so nerazumljive stvari, ki jih nekatera gospoda predlaga in usiljuje vladi, za delavstvo krivične, ker se mu hoče s tem odvzeti državljanske pravice.

Moralno in državljansko bi to ne bilo pravično. In, kar je krivično, ni dobro.

Preden se ti načrti realizirajo, naj se odločujoči faktorji spomnijo na rek velikega cesarja: »Justitia fundamentum regnorum.« Ukrepi, ki ne bi bili pravični, ki ne bi zagovarjali državljanskih svobod delavstvu, ne bi bili pravični.

Krivica pa ne more imeti obstanka. To je pokazala in tudi bo znova pokazala svetovna zgodovina.

Boj proti draginji, preskrba z živlenskimi potrebščinami

Dve aktualni socialni nalogi teh dni

Mnogo se govori in piše o naraščajoči draginji in grozečemu pomanjkanju živlenskih potrebščin. Govorice zopet poostrejuje živčno vojno. Vojna psihoza in strah (duševno razpoloženje) pred draginjo in pomanjkanjem živlenskih potrebščin, bo marsikatero individualnost (osebnost) ali v skrajnem slučaju celo generacijo (rod) oslabil. Zato bo imelo to mukotrpno natezanje človeških duhovnih sil jako slabe posledice.

Naglo naraščajoča draginja domačih pridelkov in izdelkov je umetna. Le malo so se zvišale mezde, le malo davščine, vendar so cene silno narasle. — Celo uradno priznavajo, da so se cene dvignile povprečno za 30 odst., med katerimi so domačim proizvodom, ki se najbolj konsumirajo, cene poskočile za 100 odst. in več.

Cene naših domačih pridelkov in proizvodov, so očitno posledica verižništva, ker za tako horendno (ogromno) zvišanje cen ni nikakršnega stvarnega razloga, kakor smo omenili zgoraj.

Druge stvar je preskrba prebivalstva s potrebnimi živlenskimi potrebščinami.

Kakor je splošno znano, je povprečni življenjski stanard (način življenja) v

Jugoslaviji jako nizek, čeprav z ozirom na agrarne in druge gospodarske razmere to ne bi bilo potrebno. Mezde so do 50 odst. prenizke. Posamezni deli države so kraški, kjer se ljudstvo bolje sploh ne more preživljati. Te zapuščene pokrajine imajo že otopelo siromašno prebivalstvo, ki je zadovoljno s kozjim sirom in čebulo. Ljudje niso zadovoljni, ampak otopeli so v bedi in polagoma propadajo. Te razmere so deloma razlog, da se pri nas merodajni krogi premalo ozirajo na potrebo, da se način življenja v državi izboljša.

Država je osnovala protidraginjsko akcijo in centrale za zbiranje prehranjevalnih potrebščin. Z ozirom na veliko povpraševanje po naših pridelkih in izdelkih v inozemstvu, je bilo to potrebno. Izvoz je mogoč do neke meje, vendar pa ne do take, da bi domače prebivalstvo moralo trpeti glad. Verjetno je, da se bo pri marsikaterem blagu morala uvajati racionalizacija (omejitev prodaje), zlasti pa pri uvažanem. Ali to ni najhujše. Hudo bi bilo, če bi ne bilo poskrbljeno za potrebno prehrano.

Uvažanje tujega blaga bo mogoče, če se bo vojna nadaljevala, le iz nekaterih

vzhodnih dežel. Zato je potrebna previdnost, potrebne so zadostne rezerve živil in drugih potrebščin za domače prebivalstvo.

Silno važno pri vseh teh akcijah je sodelovanje javnosti. Imamo gospodarske organizacije, ki se kolikortoliko izmikajo korenitnim ukrepom. Sodelovati bi pa morali v vseh takih ustanovah delavci in nameščenci s svojimi organizacijami, ki predstavljajo pravega konzumenta. S pritegnitvijo pasivnega interesenta delavca in nameščenca bi se spravilo reševanje teh problemov na popolnoma legalno pot v smislu načela, da slabši, pravi interesent vidi, kako in kaj se dela in kaj je mogoče napraviti, da se prepreči draginja, da ne nastane pomanjkanje in da se tudi sicer zagotovi konsumentom primerno eksistenco.

Taka legalna pot bi odpravila marsikateri nesporazum in morda tudi marsikatero napako in krivico. Posebno važno je tako ravnanje tudi zaradi tega, ker je letošnja žitna letina skoraj povsod slabša in je treba računati s tem stvarnim položajem.

Zedinjene države in Anglija roko v roki

Gre za obrambo skupnih interesov, ne pa za vojaško zvezo.

Zadnje čase so se razširile vesti o predstojeci sklenitvi vojaške zveze med Zedinjenimi državami in Anglijo ter o skorajšnjem vstopu Zedinjenih držav v vojno. Te vesti pa v Angliji in Zedinjenih državah zanikajo.

Res je, da je bila sklenjena obrambna zveza med Zedinjenimi državami in Kanado, ki je angleški dominijon. Ta obrambna zveza je bila sklenjena s pristankom angleške vlade in služi v prvi vrsti obrambi ameriškega kontinenta. Njen pomen je v tem, da bo sedaj Kanada lahko bolj podpirala Anglijo v sedanjih vojni, ker bodo za njeno varnost

jamčile in deloma skrbale tudi Zedinjene države.

V sklop te obrambne zveze sta bili privzeti tudi Nova Fundlandija, otočje vzhodno od Kanade katerih obrambo je prevzela Kanada in Nova Zelandija, otočje severno od Avstralije.

Nadalje je res, da je Anglija odstopila Zedinjenim državam dva otoka, Canton in Enderbury, v južnem Tihem oceanu za dobo 99 let v svrhu, da bodo Zedinjene države tamkaj zgradile svoja mornariška in letalska oporišča.

Ameriški rušilci za Anglijo

Ožji ministrski svet v Washingtonu se je posvetoval pod predsedstvom Roosevelta o odstopu 50 rušilcev Angliji. Kakor se zatrjuje gre za to, da se najde formula, ki bo to omogočila, ne da bi bilo treba vprašati senat, ki temu predlogu nasprotuje.

Odmev angleško ameriške pogodbe

O sklenitvi obrambne zveze med Kanado in Zedinjenimi državami ter odstopitvi angleških otokov Zedinjenim državam, mnogo razpravljajo v vseh državah.

V Italiji pravijo, da pomenijo vsi ti dogovori skorajšnji vstop Zedinjenih držav v vojno.

V Moskvi pa opozarjajo na značilnost, da vlada glede zunanje politike in odnosov Zedinjenih držav do Anglije popolna solidarnost med demokrati in republikanci ter da je s tem na-

kem posegla v boj največja dvomotorna angleška letala, izdelana v Kanadi, ki bodo imela veliko hitrost in okretnost.

vezala Amerika svojo usodo na usodo Anglije.

Dne 26. avgusta se bo sestal obrambni svet Zedinjenih držav in Kanade. Roosevelt pa bo v kratkem pozval pod orožje 400.000 mož narodne garde.

SSSR in Baikan

V Moskvi zanikajo, da se namerava skleniti pogodba o medsebojni pomoči med SSSR, Turčijo in Grško.

Sprememba romunske vlade

Odstop dveh ministrov

Dne 21. avgusta sta odstopila dva člana romunske vlade, pripadnika Zvezne garde. Vsled tega se pričakuje rekonstrukcija romunske vlade. — Kralj je imenoval 3 predstavnike cerkve v kronski svet, ki sedaj šteje 15 članov.

Fašistični režim na Japonskem

Razpuščene vse stranke

Na Japonskem je uveden čisti fašistični režim. Razpuščene so vse stranke. Narodni zakonodajni svet bo sestojal iz 300 imenovanih zastopnikov gospodarskih in socialnih ustanov.

Med tem je vlada princa Konoja tudi odpoklicala 40 japonskih diplomatov iz raznih držav.

Polemika med Francijo in Anglijo

Francoski minister Boduin je dne 21. avgusta odgovarjal Churchill na njegova izjava glede francoske kapitulacije. Francija ni mogla nadaljevati vojne, ker ni imela dovolj pomoči. Ako pravi Churchill, da ima Anglija danes 2 milijona vojakov, potem je treba reči, da jih je dala Franciji samo 50.000. Pomoč letal je tudi bila minimalna. Francija ne pričakuje rešitve od Anglije in vlada odklanja očitke, da bi bila ona kriva bednih razmer v Franciji.

Volna v zraku nad Anglijo in Nemčijo

Že ves ta teden ni zabeležiti nobenih večjih nemških letalskih napadov na Anglijo. Nemci predvsem ne napadajo več v velikih rojih, ampak pošiljajo v boj posamezna letala in skušajo z bombami pogoditi najvažnejše industrijske in vojaške objekte. V svojih poročilih, ki jih izdajajo vsak dan navajajo celo vrsto krajev, kjer so njihove bombe imele velik učinek.

Angleži pa nadaljujejo z napadi svo-

Nemci streljajo s topovi na ladje v Kanalu

Kakor smo že poročali, plovejo angleške trgovinske in vojne ladje še vedno skozi Kanal med Anglijo in Francijo, spremljane od vojnih letal. Dne 21. avgusta so Nemci pričeli obstreljevati nek tak konvoj s topovi s francoske obale. Granate niso zadele ladij. Ladje pa so se zavile v gost dim in srečno preplule Kanal. Neko nemško lovsko letalo, ki je imelo nalogo poročati o uspehu obstreljevanja in voditi

obstreljevanje je bilo sestreljeno. Angleški bombniki so napadli nemške baterije na obali in jih nekaj razdejali.

Nova letala

Nemci poročajo, da so izdelali posebno nočno letalo, ki se odlikuje po izredni hitrosti in oborožitvi, s katerim upajo onemogočiti nočne angleške napade na Nemčijo.

Angleži pa pravijo, da bodo v krat-

